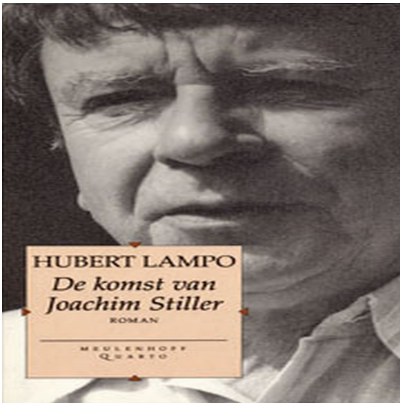

Het magisch realisme

Beschrijving

Op de middelbare school las ik vooral de boeken van *Henry Rider Haggard*, *Judicus Verstegen* en *Hubert Lampo*. Die laatste (maar, bij nader inzien, ook de eerste) was vooral actief in de literaire stroming **magisch realisme**. Daar wilde ik meer van weten :

Magisch realisme: het gewone is wonderbaarlijk

Magisch realisme is een van die zeldzame literaire stromingen die je niet zomaar leest, maar ervaart. Het is een stijl waarin de grens tussen realiteit en fantasie niet verdwijnt, maar op subtiële wijze vervaagt. Huizen ademen, tijd loopt achteruit, en overleden familieleden komen op bezoek tijdens het avondeten, en niemand vindt dat vreemd. In de wereld van het magisch realisme is het wonderbaarlijke alledaags, en het alledaagse juist mysterieus.

Waar komt magisch realisme vandaan?

Hoewel het magisch realisme vaak wordt geassocieerd met *Latijns-Amerikaanse* literatuur, heeft het wortels in de Europese schilderkunst van begin 20e eeuw: daar werd het *surrealisme* genoemd. De term werd voor het eerst gebruikt door de Duitse kunstcriticus **Franz Roh** in 1925. Maar pas decennia later, in de handen van schrijvers als **Gabriel García Márquez**, **Isabel Allende** en **Jorge Luis Borges**, kreeg het literaire magisch realisme zijn vorm.

Kenmerken van magisch realisme

1. **Het bovennatuurlijke als vanzelfsprekend**
Magische elementen worden niet uitgelegd of bevraagd. Ze bestaan gewoon, zoals in een droom.
2. **Realistische setting**
De wereld waarin het verhaal zich afspeelt is herkenbaar, soms historisch of politiek geladen, maar nooit puur fantasie.

3. Meervoudige werkelijkheden

Tijd is vloeibaar. Ruimte is gelaagd. Verhalen bevatten vaak parallelle werkelijkheden, dromen of mythische dimensies.

4. Bevraging van de werkelijkheid

Wat is echt? Wat is geloof? Magisch realisme daagt rationeel denken uit door het mysterieuzere, spirituelere perspectief centraal te stellen.

Ook in de Nederlandse literatuur duiken sporen van magisch realisme op, bijvoorbeeld bij **Belcampo**, of in het werk van **Cees Nooteboom** en **Hubert Lampo**, waar spiritualiteit en werkelijkheid vaak door elkaar lopen.

Waarom blijft magisch realisme boeien?

In een tijd waarin alles meetbaar, verklaarbaar en rationeel moet zijn, biedt het magisch realisme een tegenstem. Het herinnert ons eraan dat er in het leven dingen zijn die zich aan logica onttrekken: liefde, dood, herinnering, geloof. Het geeft een taal aan het onverklaarbare en laat ruimte voor verwondering.

Magisch realisme is geen escapisme. Het is een diep menselijke manier om om te gaan met een complexe werkelijkheid. Door het magische toe te laten in het gewone, verkennen deze verhalen hoe mensen zin geven aan hun wereld. Het is literatuur die je eraan herinnert dat de werkelijkheid misschien wel vreemder is dan fictie.

Een magisch realistisch schilderij van een van de cursisten van [Art Partout](#)

Een eerste kennismaking

Als je wilt kennismaken met magisch realisme, zijn er een aantal prachtige boeken die je meteen meenemen in deze dromerig-realistische wereld. Hieronder vind je een lijst met **aanbevolen titels voor beginners**, inclusief korte toelichting:

Latijns-Amerikaanse klassiekers (de bakermat)

1. **Gabriel García Márquez** *Honderd jaar eenzaamheid*
Een familiesaga in het dorp Macondo waar tijd zich herhaalt, geesten rondwaren en het magische deel uitmaakt van het dagelijks leven. Een mijlpaal in het genre.
2. **Isabel Allende** *Het huis met de geesten*
Een dynastie van vrouwen met paranormale gaven in een politiek onrustig Chili. Een prachtig verhaal over familie, verlies en herinnering.
3. **Jorge Luis Borges** *Ficties*
Filosofisch en speels. Zijn korte verhalen zijn doordrenkt met labyrinten, spiegels, en oneindigheid. Ideaal als je van intellectueel prikkelend proza houdt.

Toegankelijke (en vaak kortere) instapboeken

4. **Laura Esquivel** *Zoals water voor de chocolade*
Een liefdesverhaal waarin emoties letterlijk worden verwerkt in het eten. Sprookjesachtig, zintuiglijk, en vol symboliek.
5. **Haruki Murakami** *Kafka op het strand*
Japanse magisch-realistische roman waarin pratende katten, vloekspreuken en alternatieve werkelijkheden samenkomen. Toegankelijk en meeslepend.

Nederlandstalige voorbeelden

6. **Belcampo** *Verzameld werk*
Nederlandse meester van het wonderlijke. Verhalen zoals *Het grote gebeuren* mengen het gewone leven met het bovennatuurlijke op droge, komische wijze.
7. **Cees Nooteboom** *Rituelen*
Hoewel subtieler, raakt dit boek aan magisch-realistische thema s als tijd, lotsbestemming en rituele betekenis.

En Hubert Lampo dan?

Hubert Lampo is zonder twijfel ook een van de **vertegenwoordigers van het magisch realisme in de Nederlandstalige literatuur**. Zijn werk sluit naadloos aan bij de internationale magisch-realistische traditie, maar heeft een unieke toon door zijn *Vlaamse* achtergrond, historische fascinatie en

filosofische inslag.

Wie was Hubert Lampo?

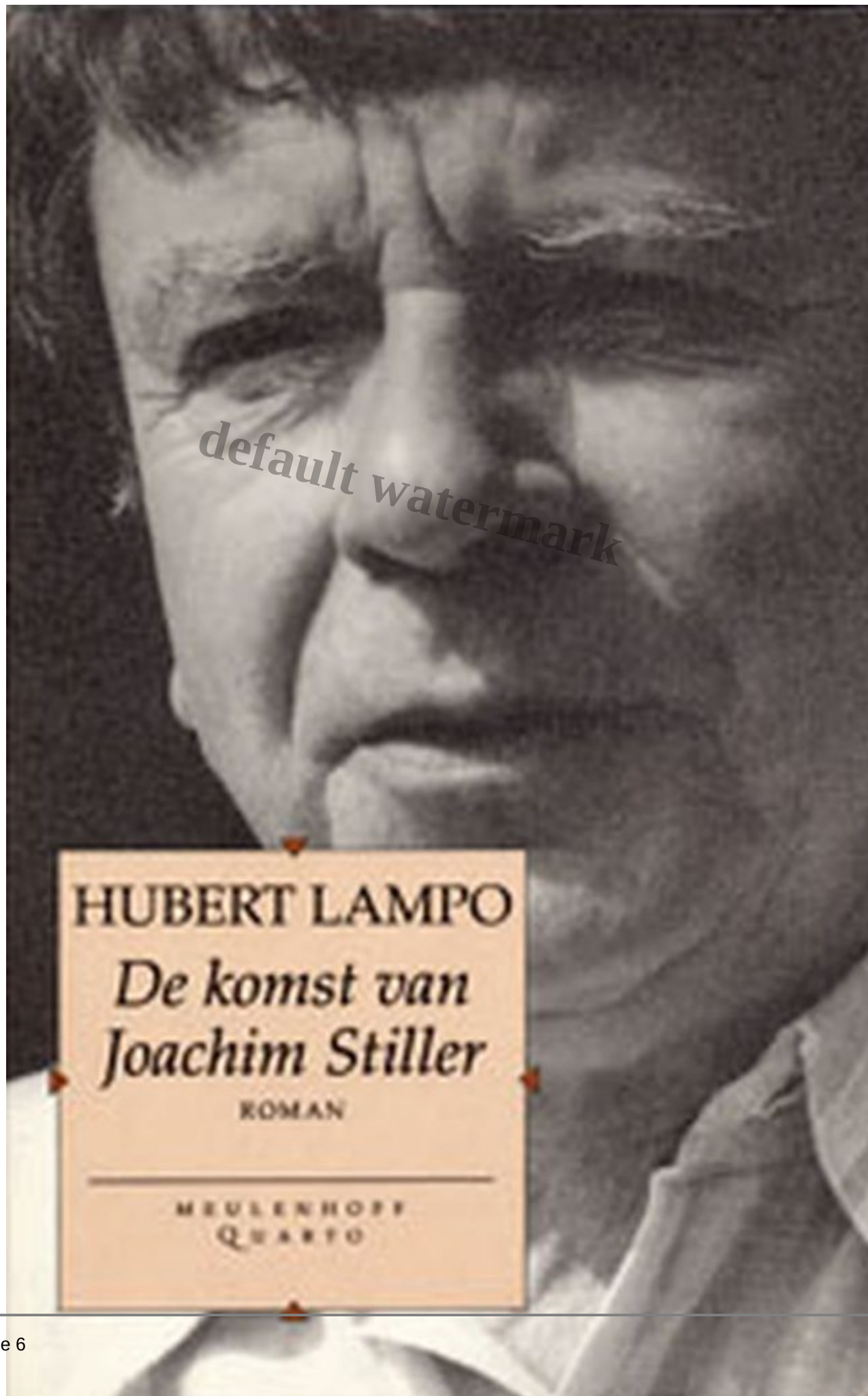
Hubert Lampo (1920–2006) was een Vlaamse romanschrijver, essayist en literair criticus. Zijn bekendste werk is ***De komst van Joachim Stiller*** (1959), dat vaak als het magisch-realistische meesterwerk uit de Lage Landen wordt gezien.

Magisch realisme bij Lampo

Wat Lampo's werk typisch magisch-realistisch maakt, is hoe hij:

- het **alledaagse leven** (meestal gesitueerd in *Antwerpen* of *Vlaanderen*) doorspekt met **mysterie, toeval en het bovennatuurlijke**;
- gebeurtenissen die niet rationeel verklaarbaar zijn, **neutraal of zelfs nuchter** beschrijft;
- veel **symboliek** gebruikt (zoals getallen, namen of plaatsen);
- historische figuren of mythologische elementen in het verhaal **een tastbare aanwezigheid** geeft.

Lampo's hoofdpersonen zijn vaak **intellectuelen of sceptici** die door onverklaarbare gebeurtenissen tot andere inzichten komen, zoals over de aard van de tijd, toeval of lotsbestemming.

Belangrijke werken

1. **De komst van Joachim Stiller** (1959)
Een journalist ontvangt mysterieuze brieven van een zekere Joachim Stiller â?? lang voor hij die persoon heeft ontmoet. Een perfecte mix van stadsrealiteit en metafysisch mysterie.
2. **De zwanen van Stonehenge** (1968)
Verbindt Keltische mythologie, reïncarnatie en het heden in een filosofisch raamwerk.
3. **Terugkeer naar Atlantis** (1953)
Vroege roman waarin Lampo al speelt met het idee dat onder het gewone leven een diepere, vergeten werkelijkheid schuilt.

Filosofisch perspectief

Lampo was sterk beïnvloed door het **gedachtegoed van Carl Jung**, vooral het idee van het collectieve onbewuste en archetypen. Dit verklaart waarom zijn verhalen vaak **droomachtig en mythisch aanvoelen**, en waarom personages soms het gevoel hebben dat ze iets herbeleven of dat er een grotere orde achter schijnbare toevalligheden zit.

Datum aangemaakt

2025/06/29